

Bromma den 2 december 2024

Remissyttrande avseende förslag till Skolverkets föreskrifter om examensmål för de nationella programmen i gymnasieskolan och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år och för programmålen för de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan

Diarienummer: 2024:2570.

Waldorfskolefederationen (WSF) är en intresseorganisation för de ca 40 waldorfskolor som finns i Sverige. Waldorfskolefederationen samarbetar också med representanter för Montessori- och Freinet-skolorna inom ramen för Idéburna skolors riksförbund i syfte att bevaka frågor som berör pedagogisk mångfald och alternativ pedagogik.

Ändrade examensmål för gymnasieskolans nationella program

Waldorfskolefederationen har tagit del av förslagen till de nya examensmålen, jämfört dem med de gamla målen och även granskat konsekvensutredningen. Waldorfskolefederationen ställer sig generellt positiv till de nya examensmålen och konstaterar att dessa inkluderar hållbar utveckling, samarbete och kreativitet. Waldorfskolefederationen ställer sig även positiv till att examensmål och ämnesplaner ska hänga ihop innehållsmässigt och språkligt.

Waldorfskolefederationen konstaterar att de nya föreslagna målen är något mer styrande än de tidigare målen varit. I alla program finns nya skrivningar om att de ska innehålla undervisning om ny teknik, hållbar utveckling och samarbete. Waldorfskolefederationen bejakar och tillstyrker detta samt att även kreativitet och språklig förmåga både i svenska och engelska är förstärkt.

Waldorfskolefederationen ställer sig således bakom dessa delar av förslagen.

Waldorfskolefederationen konstaterar att programmet ska förbereda eleverna för högskoleutbildningar inom det naturvetenskapliga respektive estetiska området.

Waldorfskolefederationen ser samtidigt att många elever väljer att gå andra vägar i livet än att söka sig till högskolans utbildningar kopplade till valda program. Waldorfskolefederationen vill betona vikten av att elever som inte väljer att läsa högskoleförberedande program ska ha möjlighet att kunna komplettera med högskolestudier senare i livet.

Avseende ändrade examensmål för Naturbruksprogrammet

Waldorfskolefederationen avslår förslaget till förändringar i Naturbruksgymnasiets program mål.

Waldorfskolefederationen konstaterar att de nya förslagen styr utbildningen än längre bort från småskalighet och nationell hållbarhet genom att det industriella lantbruket betonas starkare än tidigare, både i förhållande till djurhållning, skogsbruk och odling.

Flera av Sveriges kommuner och även den gryende nationella krisberedskapen i landet fokuserar mot småskaligt ekologiskt jordbruk. Se tex Södertälje kommuns Odlingsstrategi:

”----Vi tror att behovet av närodlat mat kommer bli allt viktigare i takt med klimatförändringarna och en ökad efterfrågan. Jordbruksmarken kommer på sikt att vara ovärderlig för oss och vi behöver därför följa vår översiktsplan och värna jordbruksmarkerna in i framtiden. Men också hitta strategier och åtgärder för att säkra produktionen av närproducerade livsmedel. Inriktningen för kommunens brukbara marker ska vara en successiv övergång till ekologisk produktion.---”

<https://www.sodertalje.se/bo-och-bygga/tomt-och-mark/odla/kunskapsbank/strategier-och-planer/odlingsstrategi-2018-2030/>

Waldorfskolefederationen menar att mindre ekologiska lantbruksgymnasier även fortsättningsvis bör kunna lära elever att bedriva småskaligt jordbruk. Ett jordbruk som i klimatkrisens tid kan växa sig starkt, där matproduktionen sprids ut på en mängd självförsörjande enheter och svarar upp mot tex Södertälje kommuns odlingsstrategi. Annars riskerar samhället en inbyggd motsättning mellan utbildningsmålen och lokal och regional klimatomställning. (Se exemplet ovan från Södertälje kommun, Agenda 2030 och även Sveriges klimatmål.)

Waldorfskolefederationen anser att det är fel och motsätter sig förslaget att styra det enda nationella gymnasieprogram i Sverige som utbildar unga människor i matproduktion, än starkare i den industriella riktningen. Vi anser att det ökar landets och därmed dess invånares sårbarhet, både i förhållande till klimatutvecklingen och i förhållande till potentiella kristider av olika slag i framtiden.

Det upplevs även som problematiskt att till exempel kursen "Marken och Växternas Biologi" strukits från den nya kursplanen för Naturbruksprogrammet med inriktning Lantbruk. Denna kurs är den enda riktiga "hands-on"-kurs kopplad till de biologiska processerna kring mark, växter och vatten. Den ger ovärderliga grundkunskaper, en förutsättning för en djup förståelse av biologiska processer i naturen och en nödvändig bas för förståelse av fördjupningskurserna inom Lantbruksinriktningen.

Waldorfskolefederationen förordar alltså bredare program mål där även småskaligt jordbruk inryms för att ge unga människor möjlighet att utbilda sig i riktning för att kunna bruka jorden resiliert för både människor, djur och natur samt även vara ekonomiskt hållbart.

Avseende ändrade program mål för den anpassade gymnasieskolan

Waldorfskolefederationen reagerar mot att målen för anpassat gymnasium till stor del stämmer överens med målen för yrkesprogrammen.

Bakgrunden till detta är följande: Om eleverna i anpassat gymnasium förutsätts kunna nå samma mål som elever på yrkesprogrammen, finns ingen anledning för dem att gå på anpassat gymnasium. Även i icke anpassat gymnasium ska undervisningen anpassas för att eleverna ska nå målen. Om målen är de samma verkar det inte finnas någon anledning till olika skolformer och läroplaner.

Waldorfskolefederationen ser även en utmaning med samma mål för olika betygssteg, då det medför risk för att elever i anpassad gymnasieskola utestängs från möjligheten att nå högre betygssteg.

Om målen är desamma gäller även det motsatta nämligen att målen för elever på yrkesprogrammen riskerar att bli för lågt satta och undervisningen inte tillräckligt utmanande för dem.

Avslutningsvis

Waldorfskolefederationen har inget att tillföra övriga delar av förslaget till Skolverkets föreskrifter och yttrar sig därför inte om dem.

Waldorfskolefederationen understryker betydelsen av variation inom gymnasieskolornas program för att varje ung människa ska ha möjlighet att få en så god grund som möjligt att stå på för sitt fortsatta liv.

Maria Norberg
Ordförande,

Waldorfskolefederationen